

СУТНІСТЬ ПРОМИСЛОВИХ РЕВОЛЮЦІЙ: МИНУЛЕ ТА МАЙБУТНЄ

Соловйов В. П. д.е.н., проф.

Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України
solovyov@nas.gov.ua

Індустріальна революція - це, перш за все, нові технологічні виклики, які хотілося б передбачити. У той же час, поняття революції асоціюється у нас з соціальним хаосом, який є відчутною перешкодою можливості шляхом екстраполяції передбачити конкретний зміст нових технологічних і соціальних викликів. Від цього - сумніви в можливості знайти сили протистояти цим викликам, а також і побоювання - чи не стало б гірше.

Втім, коли мова йде про індустріальну революцію, то навряд чи має сенс безпосередньо ототожнювати її з революцією соціальною, яка, як правило, є не тільки несподіваним, але і в значній мірі - небажаною подією для більшості громадян. Крім того, соціальні революції мають все-таки локальний характер. Хоча індустріальну революцію і супроводжують події, які активізують і загострюють соціальні процеси, але, все-таки, індустріальна революція - це, в певному сенсі, шлях до загальнопланетарного блага, принаймні, по своїм віддаленим наслідкам.

Намагаючись зрозуміти формування революційних подій в сфері технологій не слід забувати, що соціальні фактори напруженості в суспільстві, що доводять іноді до соціальних катаклізмів, можна, не в останню чергу, назвати в числі спускових факторів індустріальної революції. І наявність певних паралелей в розвитку індустріальних і соціальних революцій можуть бути корисними для аналізу суті індустріальних революцій, а також і для прогнозу відповідних структурних змін в економіці.